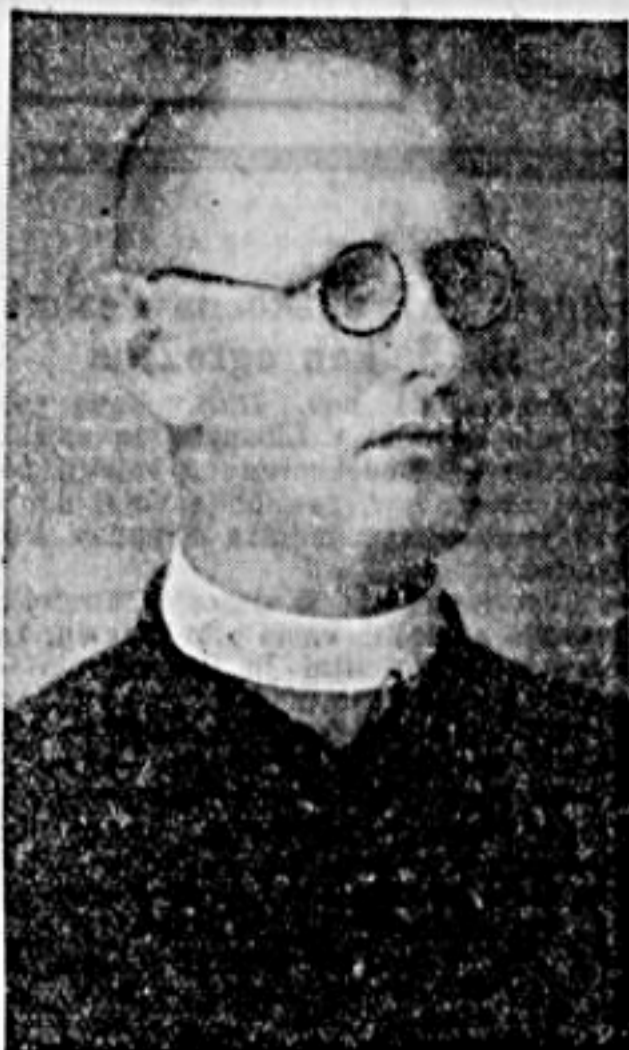

Zločinski umor profesorja Franca Keka

Med številnimi žrtvami Ofarskih morilcev pri Novem mestu je padel tudi prof. F. Kek

Iz zanesljivega vira smo zvedeli, da je postal žrtev komunističnega zločina Franc Kek, profesor veroučitelj na novomeški gimnaziji.

Kek se je rodil 20. avgusta 1895 v Prudofu pri Trebnjem kot kmečki sin. Pred minulo svetovno vojno je študiral na novomeški gimnaziji. Po dovršenem VI. razredu je moral l. 1914. k vojakom in je vso vojno služil pri domačem 17. pešpolku (pri »Janezih«), kjer je dosegel častniški čin. Nad štiri leta je delil s slovenskimi fanti in možmi vse težave, trpljenje in nevarnosti vojske. Kmalu bi bil izgubil življenje, ker je bil na Monte Passo več ur zasut pod snežnim plazom. »Mirno sem pričakoval smrti,« je pripovedoval. »Nič se je nisem bal. Malo poprej sem bil doma na dopustu in sem šel k spovedi. Takrat mi je tudi umrla mati, na katero sem bil zelo navezan. K sreči nisem bil brez zraka, ker sem se tiščal k neki skali, kjer ni bilo snega, in sem bil še živ, ko so me po vel' urah odkopali. Bil sem tako zdelan, da sem se moral več mesecev zdraviti po bolnicah in sem bil tudi pozneje za frontno službo nesposoben.« Kljub vsemu, kar je v vojski preživel, vendar ni nikdar obžaloval, da je bil vojak. Rekel je, da se mu je vojna sama izplačala in da se je v teh štirih letih toliko naučil, da mu ni žal učnine, ki jo je plačal. Bil je pač mož, ki ga je prevzemala plemenita težnja, da bi bil v življenju kar mogoče poraben delavec. Marsika lepa poteza na Keku je kazala bivšega vojaka. »Trdo vojaško življenje, kjer je bil priča toliko telesni in duševni stiski, mu je na stežaj odprlo oko in srce za trpečega brata. Naučil se je tovariškega občevanja s fanti in možmi, kar mu je prišlo prav v šoli kot vzgojitelju in v dušnem pastirstvu. Kot častnik se je izpopolnil v lepem nastopu, ki ga je delal povsod dobrodošlega, v ljubeznivosti in korektnosti v občevanju, pa tudi v odločnosti pri izvrševanju dolžnosti in v pogumu pri vsakem delu. O Keku bi se skoraj lahko reklo, da v njegovem slovarju ni bilo besede: »bati se«.

Tako si je Kek sredi vseh nevarnosti vojaškega življenja ohranil svoj veliki ideal, da postane duhovnik, in je takoj po končani vojni vstopil v ljubljansko semenišče. Kot kaplan je služil dve leti v Dragatušu in tri leta v Škofji Loki. Dne 25. avgusta 1927 je prišel v Novo mesto, kjer je bil najprej vikar, nato kanonik in od l. 1930. honorirani veroučitelj na gimnaziji. Po upokojitvi profesor dr. Ažmana je postal l. 1940 profesor veroučitelj. Z 48 leti je odšel »k Bogu skozi smrtni mrak kot zvest vojak, kot poštenjak«.

To je zunanji okvir življenja, ki ga je izpolnjevala vsestranska delavnost. Ustanovil je v Novem mestu »Križ«, verski list za novomeško, smihelsko in prečensko župnijo, ter je bil njegov prvi urednik. Kot odbornik je delal pri raznih prosvetnih in dobrodelnih organizacijah. Bil je mož, ki je zaradi svoje poštenosti, nesebičnosti in požrtvovalnosti užival splošno zaupanje; zato so ga pritegnili tudi v delo pri združništvu in v politično življenje, kjer mu je bila politika res samo skrb za javni blagor in nič drugega. Dijaki so ga zelo čislali kot učitelja in vgojitelja ter so se k njemu zatekali v dušnih in gmotnih stiskah. V počitnicah je rad skupaj z dijaki taboril in je spretno družil koristno s prijetnim.

Kako je bil z vsem srcem povezan z usodo svojega naroda, naj priča tale malenkost. Kot pravi sin Dolenjske je ustregel želji svojega srca s tem, da je malo pred to vojno kupil v Hmeljčiču pri Mirni peči majhen vinograd, kamor je rad vabil svoje znance. Na belo nedeljo 1941 je odhajal pisec teh vrstic z njim iz Hmeljčiča proti Novemu mestu. Zazvonilo je zdravamarijo. Kek je vpletel v angelovo češčenje očenaš za naš narod. Tako je menda ravnal do smrti ob vsakem angelovem češčenju; ta očenaš si lahko brez izjeme vedno slišal, naj si ga poslušal kjer koli ob opoldanskem ali večernem zvonjenju.

Ljudje so v splošnem čutili v Keku moža, ki rad pomaga v vsaki stiski in ki tudi zna pomagati, pa so se zatekali od blizu in daleč k njemu posebno v strašnih stiskah poslednjih dveh let. Ko bi se moglo zanesljivo ugotoviti, kdo je v Novem mestu največ ljudi rešil iz internacije, bi bržkone v tem oziru pripadlo Keku prvo mesto. Nikako strankarstvo ga ni pri tem vodilo; pomagal je povsod, kjer je to mogel storiti po svoji vesti.

H Keku so radi prihajali na prijateljski razgovor duhovniki novomeške okolice. Gotovo ni samo slučaj, da je Keka vezalo posebno prijateljstvo s po-

kojnim prečenskim župnikom Jankom Komljancem, to svetniško dušo, polno heroične vneme za svoj poklic, ki pri izvrševanju svoje dolžnosti ni poznal nikakega strahu in se tudi ni oziral na lastno nevarnost. Tudi Kek je v najlepši moški dobi odšel k Bogu zaradi tega, ker se je Boga bolj bal nego ljudi.

Takoj v prvi noči po svojem prihodu v Novo mesto so 10. septembra zgodaj zjutraj komunisti Keka zaprli, a še isto jutro izpustili. Dne 13. septembra so ponovno prišli ponj in je Kek 14. septembra doživel v ječi strašno bombardiranje, pri katerem je bilo zadeto tudi poslopje sodišča, v katerem je nameščena jetnišnica. Nato so ga izpustili kakor vse politične jetnike razen visjega računskega inšpektorja Jožeta Pavliča z Grma, a 30. septembra ponovno zaprli. Iz novomeških zaporov so ga po hudem bombardiranju dne 3. oktobra odvedli s kakimi 80 drugimi ujetniki v klet požgane graščine Breitenau, kjer so bili vsi ujetniki brez razlike spola zaprti v vlažnih, umazanih prostorih brez potrebne vode in ob hudem pomanjkanju hrane. Bilo je strogo prepovedano, lajšati jetnikom njih položaj v prinašanju hrane, perila ali tople obleke. Iz Breitenaus so ujetniki odšli v šolsko poslopje v Birčni vasi, kjer je bilo vsaj glede snage dosti boljše. Očividci pripovedujejo, da so iz Birčne vasi 20. oktobra ob treh ponoči odvedli 16 ujetnikov iz šole; čez nekaj časa se je zaslišalo regljanje strojnice, nato so se stražniki sami vrnili v šolo brez ujetnikov, o katerih se ni nič zvedelo. Takrat so izginili med drugimi nekateri odlični Novomeščani: lastnik velike trgovine s čevlji Alojzij Grilc, zastopnik Vzajemne zavarovalnice Sonc, čevljarski mojster Jurij Verbič in mizarjski mojster Jernej Sitar iz Smihela.

Ko so 21. oktobra prišli Nemci v Novo mesto in okolico, so komunisti v veliki naglici izpustili v Birčni vasi kakih 70 ujetnikov, 15 pa odvedli s seboj. Med poslednjimi je bil poleg Keka tudi višji inšpektor Pavlič. Tem petnajstim so se pozneje pridružili še trije, ki so jih ta večer aretirali; to so bili graščak Fabjančič, voditeljica KA Marija Golob in še nek prileten mož. Keka so gotovo navdajale slutnje, kaj bi znala ta ločitev pomeniti, kajti pred odhodom iz šole je še stopil v sobo, kjer so bile zaprte ženske, in se je poslovil: »Z Bogom, dekleta! Molite!« Nato je izginila za Kekom in tovariši sleherna sled. V začetku novembra je povedal očividec, da je 22. oktobra v zgodnjih jutranjih urah videl, kako so komunisti ustrelili graščaka z Ruperč vrha Fabjančiča, voditeljico KA Marijo Golobovo in njemu neznanega starega moža in da so znosili njih trupla obenem z drugimi mrličji, ki so bili že poprej usmrčeni, v neko kraško jamo ne daleč od Ruperč vrha. Med mrličji je spoznal po izredno visoki postavi in po hlačah samo profesorja Keka, čeprav je bil mrtvečev obraz zagrnen. Truplo je bilo že mrzlo in trdo.

O poslednjih urah prof. Keka smo zvedeli še tole: Komunisti so Keka in približno 17 drugih jetnikov gnali v gozd Padež in so jih zaprli na skednju pri dveh hišah, ki so last g. Bahovca. Tam so se jetniki vso noč tiho pogovarjali in molili rožni venec. Kek jim je podelil odvezo. Ob treh zjutraj so približno 15 jetnikov odpeljali in čez kake pol ure se je zaslišalo regljanje strojnic, pomešano s kriki žrtev.

Tako je nepričakovano odšel Kek za svojim dragim Jankom, da nadaljuje svoje delo posredovanja za slovenski narod direktno pri Njem, kateremu je svoj narod dnevno priporočal. Ovenčan s palmo mučencev bo v družbi tisočev Slovencev tovarišev — upajmo — uspešno interveniral pri Kralju mučencev.

Ob spominu na tako dragoceno žrtev, ki jo je Bog v svojih nedoumljivih sklepih zahteval od slovenskega naroda, recimo tudi glede njegovih morilcev samo tole: Kekov blagoslov naj rosi tudi nanje, predvsem nanje!